

Nr 156.

Av herr **Wallentin m. fl.**, om bidrag av statsmedel för avlöande av läkare i municipalsamhällen.

Därest å landet uppstår fråga att för sjukvården få anställd extra provinsialläkare med rätt att vid befordran räkna tjänsteår lika med civila läkare i statens tjänst, skall, jämlikt läkarinstruktionen den 30 december 1911, framställning i ärendet göras hos Kungl. Maj:t. Därvid bör framställningen åtföljas av, bland annat, förslag rörande station och tjänstgöringsdistrikt för läkaren. Uti ett dylikt distrikt, som i allmänhet består av en eller flera landskommuner, kan jämväl ett municipalsamhälle ingå såsom beståndsdel. Har Kungl. Maj:t medgivit bildandet av ett extra provinsialläkaredistrikt, kan Kungl. Maj:t vidare, där förhållandena sådant påkalla, på av vederbörande gjord framställning, bevilja statsbidrag till extra provinsialläkarens avlöning. Riksdagen har nämligen såsom bidrag till extra provinsialläkarens avlöande på ordinarie stat från och med år 1914 uppfört ett förslagsanslag av 30,000 kronor. Skulle emellertid ett municipalsamhälle på grund av sitt läge eller eljest icke lämpligen kunna eller få jämte en eller flera landskommuner bilda ett extra provinsialläkardistrikt, står ingen annan utväg öppen för municipalsamhället än att för tillgodoseende av sjukvården inom samhället självt anställa och avlöna en så kallad municipalläkare. Men icke nog härmed, utan municipalsamhället är då dessutom utestängt från möjligheten att erhålla statsbidrag till läkarens avlöning, alldenstund statsbidrag, såsom förut nämnts, endast utgår till extra provinsialläkarens avlöande.

Om man bortser från de allra största municipalsamhällena, torde med fog kunna påstås, att dylika samhällen i allmänhet äro mindre bärkraftiga

i ekonomiskt avseende. Betungade som de äro icke blott med utskylder till moderkommunen utan även av utgifter, som föranledas av ordnings-, byggnads-, brand- och hälsovårdsstadgarnas särskilda tillämpning inom samhällena, torde det därför ofta vara rätt kännbart för dem att själva helt bekosta municipalläkarens avlöning. Härvidlag torde man böra taga i betraktande, att, då ett municipalsamhälle med minst 2,500 invånare avlönar egen municipalläkare, denne utan särskilt tillstånd äger rätt att vid befordran räkna tjänstår lika med civila läkare i statens tjänst. Önskar däremot municipalsamhälle med mindre invånarantal än 2,500 bereda rätt till tjänstårsberäkning för en av samhället avlönad municipalläkare, skall ansökning därom göras hos Kungl. Maj:t.

Att ett municipalsamhälle med mindre invånarantal har svårare än ett municipalsamhälle med större invånarantal att självt helt bekosta en municipalläkare torde få anses ostridigt. Också måste ett municipalsamhälle med ett invånarantal understigande 2,500 redan av nyssnämnda anledning i fråga om anställandet av läkare anses intaga en mindre gynnsam ställning än ett municipalsamhälle med ett invånarantal av 2,500 och därutöver. Bortsett härifrån torde den omständigheten, att läkaren i ett municipalsamhälle av den förra kategorien icke utan vidare äger rätt till tjänstårsberäkning utan därutinnan är beroende av Kungl. Maj:ts endast för viss, mera begränsad tid meddelade tillstånd till tjänstårsberäkning, i avsevärd mån bidra till att ett sådant municipalsamhälle icke kan erhålla en skicklig läkare mot lika låg avlöning som ett municipalsamhälle av den senare kategorien. En bidragande orsak härtill är naturligen jämväl den omständigheten, att läkaren i ett municipalsamhälle med mindre invånarantal än 2,500 icke kan påräkna lika stora extra inkomster som en läkare i ett municipalsamhälle med 2,500 invånare och därutöver. Härförutom torde böra beaktas, att ett municipalsamhälle med ett invånarantal, understigande 2,500 även om behovet av en municipalläkare därstädes vore synnerligen trängande, icke torde erhålla rätt till tjänstårsberäkning för läkaren, såvida icke avlöningsförmånerna uppgå till omkring 2,500 kronor. Har nu ett sådant municipalsamhälle icke den ekonomiska ställning, att det kan anslå tillräckliga medel, för att läkaren skall kunna erhålla rätt till tjänstårsberäkning, bliver följden den, att municipalsamhället måste så gott som helt och hållet vara i avsaknad av läkarhjälp, huru av behovet påkallad denna än må vara.

Visserligen torde den invändningen göras, att vederbörande hava att i förekommande fall vända sig till provinsialläkaren i orten. Emellertid

finnas inom riket, bland annat, på den bohusländska kusten en del mindre municipalsamhällen, där man till följd av platsens avlägsna och isolerade läge ute i skärgården och därav följande bristfälliga kommunikationer, särskilt höst- och vintertiden, icke kan betjäna sig av den i orten stationerade provinsialläkaren eller åtminstone icke utan högst avsevärda ekonomiska uppoffringar för den enskilde. I sådant fall och då ett municipalsamhälle med mindre invånarantal än 2,500 på grund av sin ekonomiska ställning icke anses lämpligen kunna betungas med hela kostnaden för anställande av en municipalläkare inom samhället, synes mig därför billighet och rättvisa kräva, att staten träder hjälpande emellan och bidrager till läkarens avlöning. Något väsentligt hinder härför torde näppeligen kunna anses föreligga uti den i läkarinstruktionen gjorda skillnaden mellan läkare i stad och på landet, då municipalsamhällen i allmänhet och särskilt de här åsyftade närmast torde vara att likställas med landsbygden.

Vidkommande storleken av statsbidraget torde bära erinras, att statsbidrag till extra provinsialläkares avlöning utgår med högst 1,500 kronor och under förutsättning att vederbörande anslå minst lika stort belopp till extra provinsialläkarens avlöning. Då här emellertid förutsättes, att statsbidraget skall utgå endast i mycket trängande fall, har det synts, som om statsbidraget skulle kunna fixeras till högst 1,000 kronor och bära utgå endast under förutsättning, att vederbörande municipalsamhälle självt bidrager med minst lika mycket eller därutöver med det belopp, som Kungl. Maj:t, i enlighet med grunderna för beviljande av tjänstårsberäkning för extra provinsialläkare, finner erforderligt.

Vad åter beträffar tiden för statsbidragets beviljande, torde denna med hänsyn till de ändrade förhållanden, som kunna inträffa med avseende å behovet av statsbidraget, icke bära bestämmas till mer än 5 år i sänder.

Därjämte torde bära föreskrivas, att vad i läkarinstruktionen den 30 december 1911 finnes föreskrivet angående extra provinsialläkares tillsättande och entledigande skall i tillämpliga delar gälla för municipalläkare, vilken åtnjuter statsbidrag, men att denne i övrigt skall vara underkastad läkarinstruktionens bestämmelser rörande municipalläkare.

På grund härav får jag hemställa,

att Riksdagen må besluta att på ordinarie stat från och med år 1915 uppföra ett förslagsanslag av 5,000 kronor, att enligt ovan angivna grunder av

Kungl. Maj:t användas såsom bidrag till avlönande av municipalläkare i municipalsamhällen med mindre invånarantal än 2,500.

Stockholm den 25 januari 1914.

C. Wallentin. Sven Olsson. Cornelius Olsson.
Gustaf Larsson. Carl L. Olausson. A. Åkerman.
Wilh. Hellberg.
